

Примљено: 11.02		2011	
ОРГ.ЈЕД.	Број	Прилог	Вредност
01-	72		

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
 ФАКУЛТЕТ ЗА СПОРТ И ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ
 НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета за спорт и физичко васпитање Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Лепосавићу број 01-1045 од 28.12.2010. године, формирана је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације под називом "СПЕЦИФИЧНОСТИ АНТРОПОЛОШКИХ ДИМЕНЗИЈА МЛАДИХ ТАКМИЧАРА КОЈИ ПРЕФЕРИРАЈУ СПОРТСКЕ ИГРЕ" кандидата мр Фахрудина Маврића у саставу:

1. ван. проф. др Верољуб Станковић, председник; (Факултет за спорт и физичко васпитање, Универзитет у Приштини),
2. ред. проф. др Драган Поповић, ментор; (Факултет за спорт и физичко васпитање, Универзитет у Приштини),
3. ван. проф. др Евагелиа Поповић, члан; (Факултет за спорт и физичко васпитање, Универзитет у Приштини),
4. ред. проф. др Миладин Петковић, члан; (Факултет за спорт и физичко васпитање, Универзитет у Приштини),
5. доц. др Хаџи Милош Видаковић, члан; (Државни Универзитет у Новим Пазару).

Размотривши урађену докторску дисертацију, коју је кандидат урадио под менторством ред. проф. др Драгана Поповића подносимо члановима Наставно-научног већа Факултета следећи

ИЗВЕШТАЈ

Кандидат мр Фахрудин Маврић је предао докторску дисертацију урађену на 278 страница текста са списком литературе од 193 литерарне јединице. Урађену докторску дисертацију кандидат је поделио на десет поглавља следеће структуре:

1. **УВОД**, у којем се дају основне поставке истраживања у докторској дисертацији. Пошто у наукама које се баве људским бићем мултидимензионални приступ изучавању личности представља основну методолошку оријентацију, предмет науке и у области физичке културе са антрополошке карактеристике. Под антрополошким карактеристикама подразумевају се:
 - Антропометријске или морфолошке карактеристике, процеси растења, диференцијације ткива и функционалног дозревања,
 - Функционалне способности-фактори система за транспорт кисеоника и аеробних капацитета,
 - Психомоторичке способности - способности за решавање моторичких задатака,

- Психомоторичке информације - степен усвојености појединих моторичких задатака,
- Когнитивне способности-способности које утичу на пријем, задржавање и трансформацију информација и ефикасност у новим нетипичним ситуацијама,
- Конативне карактеристике - особине које утичу на модалитете људских реакција и на способност адаптације,
- Социолошке карактеристике - карактеристике неких друштвених група или друштвених институција којима припада или са којима је повезан човек који се анализира.

2. **ПРИСТУПНА РАЗМАТРАЊА**, у којима се дају неке карактеристике спортских игара, теорије о моторичким способностима, теорије о когнитивним способностима, теорије о конативним карактеристикама и теорије о социолошким карактеристикама. Кандидат у овом поглављу добрим познавањем даје преглед актуелних теорија која су релевантна за референтни истраживачки проблем.
3. **ДОСАДАШЊА ИСТРАЖИВАЊА**, у ком кандидат врло коректно, хронолошки и систематски даје преглед досадашњих истраживања у спортским играма и то истраживања моторичких способности, интелектуалних способности, карактеристика личности и социјалног статуса.
4. **ПРЕДМЕТ, ПРОБЛЕМ И ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА**, је поглавље у којем кандидат одређује проблем свог истраживања заснован на законитостима којима се подвргавају трансформациони процеси. Предмет овог експеримента садржан је у утврђивању статуса 4 субузорка испитаника, спортиста различите спортске оријентације (фудбал, рукомет, кошарка, одбојка) те њихових моторичких и когнитивних способности, конативних и социолошких карактеристика. Циљ истраживања постављен је на такав начин да обухвата комплетну истраживачку процедуру, односно да се утврде структуре и разлике између тестираних антрополошких простора. Такође, кандидат је у раду дефинисао и појединачне циљеве.
5. **ХИПОТЕЗЕ**, у коме кандидат поставља алтернативне хипотезе које усклађује са истраживачким проблемом на тај начин што су све хипотезе формиране као хипотезе за дефинисање одабраних психосоматских структура и хипотезе за дефинисање разлика.

Прва група хипотеза:

- X_1 - У простору моторичких способности очекује се добијање четири латентне димензије другог реда код спортских игара (фудбал, рукомет, кошарка и одбојка).
 X_2 - У простору когнитивних способности очекује се добијање једног генералног фактора код спортских игара (фудбал, рукомет, кошарка и одбојка).
 X_3 - У простору конативних карактеристика очекује се добијање 6 латентних конативних регулатора код спортских игара (фудбал, рукомет, кошарка и одбојка).
 X_4 - У простору социолошких карактеристика очекује се добијање три социолошке димензије код спортских игара (фудбал, рукомет, кошарка и одбојка).

Друга група хипотеза:

- X_5 - Очекује се добијање статистички значајне разлике између група спортиста који преферирају различите спортске игре у нивоу моторичких способности.
 X_6 - Очекује се добијање статистички значајне разлике између група спортиста који преферирају различите спортске игре у нивоу когнитивних способности.

X₇ - Очекује се добијање статистички значајне разлике између група спортиста који преферирају различите спортске игре у нивоу конативних карактеристика.

X₈ - Очекује се добијање статистички значајне разлике између група спортиста који преферирају различите спортске игре у нивоу социолошких карактеристика.

6. МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА, је поглавље подељено у више целина којима се обухватио: узорак испитаника, узорак варијабли, организација и поступци мерења и методе обрада података. Узорак испитаника су били регистровани играчи омладинских и кадетских екипа спортских клубова из рукомета, фудбала, кошарке и одбојке. Узорак варијабли садржи варијабле моторичких, когнитивних, конативних и социолошких димензија. Структура варијабли показује да ју је кандидат веома пажљиво изабрао. За процену моторичких способности употребљено је 20 моторичких тестова, који су одабрани према структуралном моделу Гредела, Метикоша, Хошекове и Момировића из 1975. године дефинисаним као механизам за структурирање кретања (МСК), механизам за функционалне синергије и регулације тонуса (СРТ), механизам за регулацију интензитета екситације (РИЕ) и механизам за регулацију трајања екситације. За процену ефикасности инпут-процесора, односно перцептивног резоновања, изабран је тест ИТ-1. За процену ефикасности серијалног процесора, односно симболичког резоновања, изабран је тест АЛ4. За процену ефикасности паралелног процесора, односно уочавања релација и корелата, изабран је тест С-1. За процену конативних карактеристика изабран је мерни инструмент КОН6 којим су се процењивали следећи конативни регулатори: регулатор активитета (ЕПСИЛОН), регулатор органских функција (ХИ), регулатор реакција одбране (АЛФА), регулатор реакција напада (СИГМА), систем за координацију регулативних функција (ДЕЛТА) и систем за интеграцију регулативних функција (ЕТА). За процену социјалног статуса примењен је модел конструисан од стране аутора: Саксида и Петровић 1972; Саксида, Цасерман и Петровић 1974; Момировић и Хошек 1975. У овом истраживању примењен је прилог ИНСТ2, упитник ССМИН. Методе математичко-статистичке обраде података изабране су тако да буду коректне, адекватне референтном проблему и компарабилне и које омогућују екстракцију и трансформацију добијених димензија.

7. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ, у коме кандидат презентује резултате спроведеног истраживања.

Структура моторичких способности фудбалера

На темељу структуралне анализе фудбалске игре логично је да се моторичке способности, брзина и експлозивна снага сматрају најнеопходнијим за успех у фудбалу као и за извођење великог броја техничких елемената. Без ових, и то изразито наглашених моторичких способности немогуће је постићи чак ни осредње резултате у фудбалу. Различити видови брзине (брзина реакције, брзина покрета и брзина кретања) омогућују играчу складно и континуирано кретање односно извођење одрешених елемената. Висок ниво експлозивне снаге, посебно ногу и једнако као и висок ниво брзине, основна је карактеристика квалитетних фудбалера. Експлозивна снага ногу је важна за играче фудбала и поред тога, јер омогућује брже кретање при извођењу веома сложених елемената у токи такмичења на терену. У току играња фудбалске утакмице фудбалери морају синхронизовати рад ногу (кретање) са координацијом руку, брзо мењати правац кретања, брзо реализовати

затворене моторичке структуре, те реализовати комплексне моторичке структуре премештањем целог тела у простору за шта му је потребан и висок степен координације. Једна од карактеристика квалитетних фудбалера је способност брзе промене правца кретања и способност брзог комбиновања различитих начина моторичких структура, што говори да и агилност у значајној мери утиче на успех у игри. Координација ногу је способност која омогућује фудбалерима успостављање равнотежног положаја и његовог одржавања у условима извођења игре, као и комбинирање различитих начина кретања. Неопходност брзог извођења свих базичних структура кретања у фудбалу која су уз то и полиструктурална захтева од играча значајан ниво координације која је дефинисана као "брзина извођења комплексних моторичких задатака". Како играче у фудбалу карактерише непрекидно кретање и извођење веома сложених моторичких структура, може се констатовати да одређени утицај на успех у фудбалу има и координација тела. Због тога добијени резултати факторске анализе потврђују боље решено оправдавају њену примену у овом истраживању.

Структура когнитивних способности фудбалера

Факторска структура интелектуалних способности, анализирана је на основу свих информација које пружа матрица значајних главних компоненти (табела 5). На основу Момировићевог Бб критеријума изоловане су две латентне димензије које омеђују целокупни простор од три когнитивна теста са око 64.48% заједничке варијансе. То се може прихватити као задовољавајуће за истраживања овог типа. Највећу повезаност са изолованом когнитивном димензијом има варијабла за процену перцептивних способности ИТ1. Аутори су такође утврдили да моторичка активност позитивно утиче на развој перцептивних способности. Изолована когнитивна димензија је јасно дефинисана и тестом АЛ4 са релативно високом пројекцијом за процену ефикасности серијалног процесора који одговара Цаттелловом фактору кристализоване интелигенције. Повезаност когнитивних способности и успеха у фудбалу доказана је у бројним истраживањима. Предпоставља се да је за везу когнитивних способности и успеха у фудбалу одговорна и боља адаптација когнитивних способности на специфичне услове живота којима су изложени играчи свих нивоа а посебно врхунског нивоа. Из тог разлога познавање когнитивне структуре фудбалера од посебне је важности за планирање и реорганизацију рада и прогнозу успеха у игри па тако и у фудбалу уопште. Добијање оваквог резултата је разумљиво када се узме у обзир да је за фудбал карактеристична разноликост и мноштво техничких елемената, покрета целог тела и екстремитета у различитим правцима са променљивим темпом. У току утакмице непрестално се мењају динамичке ситуације у зависности од кретања играча са различитим техникама.

Структура конативних карактеристика фудбалера

Први облимин фактор највеће паралелне и ортогоналне пројекције има са тест векторима чији су интенционални предмет мерења били, регулација реакције напада СИГМА, регулација реакција одбране АЛФА, регулатор органских функција ХИ и регулатор активитета ЕПСИЛОН. Очигледно је да он смањује адаптацију у спорту јер дезактивира управо оне структуре нервног система које су за то одговорне. Овај регулатор је у двосмерној вези са регулацијом реакција одбране који модулише тоничко узбуђење. Регулатор активитета је један од елементарних и најниже лоцираних регулационих система у хијерархији. Његова функција је регулација и модулација активирајућег дела ретикуларне формације, па је стога непосредно одговоран за активитет и енергетски ниво на ком функционишу остали системи, укључивши и когнитивне и моторичке процесоре. Екстравертни и интровертни

моделу понашања зависе делом од основног функционалног нивоа регулатора активитета, а делом од (претежно кочећих) функција кортикалних процесора. Други облимин фактор представља дуал фактор координација регулативних функција ДЕЛТА и систем за интеграцију регулаторних функција ЕТА. Овај фактор је под утицајем срединских услова и формира се током живота а највише је условљен условима живљења и стечених искустава. Ефикасност конативних регулационих механизма зависи делом од физиолошких чинилаца који одређују обим и стабилност регулације, а делом од програма формираних под утицајем егзогених чинилаца, као и од интеракције социјалних чинилаца и физиолошке основе регулационих механизма. Обзиром на то да играч, нема изразито наглашене жеље за извођење агресивних покрета у фудбалској игри у изузетним ситуацијама када попусти концентрација и контрола због велике одговорности уводећи играча у стресну ситуацију. Из тог разлога ову патолошку црту личности треба посебно испитати свим расположивим мерним инструментима и у будућим истраживањима.

Структура социјалног статуса фудбалера

Компонентном анализом варијабли за процену социјалног статуса младих селекционисаних фудбалера применом Момировићевог Бб критеријума добијена су четири карактеристична корена која се могу сматрати статистички значајним. На први облимин фактор највеће пројекције имају групе варијабли којима је процењиван образовање оца и мајке, познавање страних језика, успех у току школовања, књиге које читају родитељи, стручна кфалификација, дали се баве спортом и која им је функција на послу којим се баве односно овим је процењен институционализацијски субсистем и то професионални статус којима је одређен степен експертске моћи појединца у радној организацији. Обележје овог облимин фактора су варијабле којима је процењиван едукативни статус који је подређен социјализацијском субсистему. Прихватајући реалну чињеницу да фудбалери као ентитети реализују у току свог живота разне улоге у разним групама постаје јасно да први облимин фактор којем се даје најважнији кинезиолошки реалитет представља доминантно обележје младих фудбалера те се може номиновати фактор социјалног статуса. Други облимин фактор дефинисан је варијаблама едукативног статуса са негативним предзнаком које припадају социјализацијском субсистему као и политичка оријентација оца и мајке која припада институционалном субсистему. Ова латентна димензија је биполарна код које је доминантно обележје низак животни стил, ниско образовање оца и мајке који су понављали у току школовања, непознавање језика али и слабо укључивање у спортске организације. Трећи облимин фактор је објашњен варијаблама каква је политичка оријентација оца и мајке пре свега мисли се на леву оријентацију. Доминантно обележје младих фудбалера је низак степен образовања појединца, ниским просечним животним статусом и низак професионални положај оца и мајке. Четврти облимин фактор највећу повезаност има са варијаблама којима је процењивано да ли су отац и мајка укључени у спорт и да ли се баве спортом у било ком смислу. И овај простор фудбалера потребно је и даље истраживати новим методама и новим инструментима за његову процену како би се ушло у дубљу и садржајнију анализу социјалног статуса играча.

Структура моторичких способности кошаркаша

На темељу структуралне анализе кошаркашке игре логично је да се моторичке способности, брзина и експлозивна снага сматрају најнеопходнијим за успех у кошарци као и за извођење великог броја техничких елемената. Без ових, и то изразито наглашених моторичких способности немогуће је постићи чак ни осредње резултате у кошарци. Различити видови брзине (брзина реакције, брзина

покрета и брзина кретања) омогућују играчу складно и континуирано кретање односно извођење одређених елемената. Висок ниво експлозивне снаге, посебно ногу и једнако као и висок ниво брзине, основна је карактеристика квалитетних кошаркаша. Експлозивна снага ногу је важна за играче кошарке и поред тога, јер омогућује брже кретање при извођењу веома сложених елемената у токи такмичења на терену. У току играња кошаркашке утакмице кошаркаши морају синхронизовати рад ногу (кретање) са координацијом руку, брзо мењати правац кретања, брзо реализовати затворене моторичке структуре, те реализовати комплексне моторичке структуре премештањем целог тела у простору за шта му је потребан и висок степен координације. Једна од карактеристика квалитетних кошаркаша је способност брзе промене правца кретања и способност брзог комбиновања различитих начина моторичких структура, што говори да и агилност у значајној мери утиче на успех у игри. Координација ногу је способност која омогућује кошаркашима успостављање равнотежног положаја и његовог одржавања у условима извођења игре, као и комбинирање различитих начина кретања. Неопходност брзог извођења свих базичних структура кретања у кошарци која су уз то и полиструктурална захтева од играча значајан ниво координације која је дефинисана као "брзина извођења комплексних моторичких задатака". Како играче у кошарци карактерише непрекидно кретање и извођење веома сложених моторичких структура, може се констатовати да одређени утицај на успех у кошарци има и координација тела. Због тога добијени резултати факторске анализе потврђују боље речено, оправдавају њену примену у овом истраживању. Дакле факторска анализа се у овом случају може се третирати као конфирмативна метода.

Структура когнитивних способности кошаркаша

Највећу повезаност са изолованом когнитивном димензијом има варијабла за процену перцептивних способности ИТ1. Аутори су такође утврдили да моторичка активност позитивно утиче на развој перцептивних способности. Изолована когнитивна димензија је јасно дефинисана и тестом АЛ4 са релативно високом пројекцијом за процену ефикасности серијалног процесора који одговара Цаттелловом фактору кристализоване интелигенције. Повезаност когнитивних способности и успеха у кошарци доказана је у бројним истраживањима. Предпоставља се да је за везу когнитивних способности и успеха у кошарци одговорна и боља адаптација когнитивних способности на специфичне услове живота којима су изложени играчи свих нивоа а посебно врхунског нивоа. Из тог разлога познавање когнитивне структуре кошаркаша од посебне је важности за планирање и реорганизацију рада и прогнозу успеха у игри, па тако и у кошарци уопште. Добијање оваквог резултата је разумљиво када се узме у обзир да је за кошарку карактеристична разноликост и мноштво техничких елемената, покрета целог тела и екстремитета у различитим правцима са променљивим темпом. У току утакмице непрестално се мењају динамичке ситуације у зависности од кретања играча са различитим техникама. На основу изложеног могло би се закључити да се основни когнитивни процеси могу свести на функције перцептивног, паралелног и серијалног процесора, који су, вероватно, под контролом неког централног процесора задуженог за координирању свих когнитивних функција.

Структура конативних карактеристика кошаркаша

Први облимин фактор највеће паралелне и ортогоналне пројекције има са тест векторима чији су интенционални предмет мерења били, фактор координација регулативних функција ДЕЛТА и систем за интеграцију регулаторних функција ЕТА. Други облимин фактор представља дуал фактор регулатор органских функција ХИ и регулација реакција одбране АЛФА. Трећи облимин фактор представља

регулатор активитета ЕПСИЛОН. Четврти облимин фактор представља регулација реакције напада СИГМА. Кибернетички модел конативних регулатора који се у ствари интегрише у модел когнитивних функција, функционише путем биолошко и социјално најважнијег и најкомпликованијег система за регулацију и контролу регулативних функција који је у вези са свим осталим системима. Ефикасност конативних регулационих механизма зависи делом од физиолошких чинилаца који одређују обим и стабилност регулације, а делом од програма формираних под утицајем егзогених чинилаца, као и од интеракције социјалних чинилаца и физиолошке основе регулационих механизма. Обзиром на то да играч, нема изразито наглашене жеље за извођење агресивних покрета у кошаркашкој игри у изузетним ситуацијама када попусти концентрација и контрола због велике одговорности уводећи играча у стресну ситуацију. Из тог разлога ову патолошку црту личности треба посебно испитати свим расположивим мерним инструментима и у будућим истраживањима.

Структура социјалног статуса кошаркаша

На први облимин фактор највеће пројекције имају групе варијабле којима је процењивано образовање оца и мајке, познавање страних језика, успех у току школовања, књиге које читају родитељи, стручна квалификација, да ли се баве спортом и која им је функција на послу којим се баве односно овим је процењен институционализацијски субсистем и то професионални статус којима је одређен степен експертске моћи појединца у радној организацији. Обележје овог облимин фактора су варијабле којима је процењиван едукативни статус који је подређен социјализацијском субсистему. Прихватајући реалну чињеницу да кошаркаши као ентитети реализују у току свог живота разне улоге у разним групама постаје јасно да први облимин фактор којем се даје најважнији кинезиолошки реалитет представља доминантно обележје младих кошаркаша те се може номинovati фактор социјалног статуса. Други облимин фактор дефинисан је варијаблама едукативног статуса са негативним предзнаком које припадају социјализацијском субсистему као и политичка оријентација оца и мајке која припада институционалном субсистему. Ова латентна диманзија је биполарна код које је доминантно обележје низак животни стил, ниско образовање оца и мајке који су понављали у току школовања, непознавање језика али и слабо укључивање у спортске организације. Трећи облимин фактор је објашњен варијаблама какава је политичка оријентација оца и мајке пре свега мисли се на леву оријентацију. Доминантно обележје младих кошаркаша је низак степен образовања појединца, ниским просечним животним статусом и низак професионални положај оца и мајке. Четврти облимин фактор највећу повезаност има са варијаблама којима је процењивано да ли су отац и мајка укључени у спорт и дали се баве спортом у било ком смислу. И овај простор кошаркаша потребно је и даље истраживати новим методама и новим инструментима за његову процену како би се ушло у дубљу и садржајнију анализу социјалног статуса играча.

Структура моторичких способности рукометаша

На темељу структуралне анализе рукометне игре логично је да се моторичке способности, брзина и експлозивна снага сматрају најнеопходнијим за успех у кошарци као и за извођење великог броја техничких елемената. Без ових, и то изразито наглашених моторичких способности немогуће је постићи чак ни осредње резултате. Различити видови брзине (брзина реакције, брзина покрета и брзина кретања) омогућују играчу складно и континуирано кретање односно извођење одрешених елемената. Висок ниво експлозивне снаге, посебно ногу и једнако као и

висок ниво брзине, основна је карактеристика квалитетних рукометаша. Експлозивна снага ногу је важна за играче рукомета и поред тога, јер омогућује брже кретање при извођењу веома сложених елемената у токи такмичења на терену. У току играња рукометне утакмице рукометаши морају синхронизовати рад ногу (кретање) са координацијом руку, брзо мењати правац кретања, брзо реализовати затворене моторичке структуре, те реализовати комплексне моторичке структуре премештањем целог тела у простору за шта му је потребан и висок степен координације. Једна од карактеристика квалитетних рукометаша је способност брзе промене правца кретања и способност брзог комбиновања различитих начина моторичких структура, што говори да и агилност у значајној мери утиче на успех у игри. Координација ногу је способност која омогућује рукометашима успостављање равнотежног положаја и његовог одржавања у условима извођења игре, као и комбинирање различитих начина кретања. Неопходност брзог извођења свих базичних структура кретања у рукомету која су уз то и полиструктурална захтева од играча значајан ниво координације која је дефинисана као "брзина извођења комплексних моторичких задатака". Како играче у рукомету карактерише непрекидно кретање и извођење веома сложених моторичких структура, може се констатовати да одређени утицај на успех у кошарци има и координација тела. Због тога добијени резултати факторске анализе потврђују боље речено оправдавају њену примену у овом истраживању.

Структура когнитивних способности рукометаша

Највећу повезаност са изолованом когнитивном димензијом има варијабла за процену перцептивних способности ИТ1. Изолована когнитивна димензија је јасно дефинисана и тестом АЛ4 са релативно високом пројекцијом за процену ефикасности серијалног процесора који одговара Цаттелловом фактору кристализоване интелигенције. Повезаност когнитивних способности и успеха у рукомету доказана је у бројним истраживањима. Предпоставља се да је за везу когнитивних способности и успеха у рукомету одговорна и боља адаптација когнитивних способности на специфичне услове живота којима су изложени играчи свих нивоа а посебно врхунског нивоа. Из тог разлога познавање когнитивне структуре рукометаша од посебне је важности за планирање и реорганизацију рада и прогнозу успеха у игри па тако и рукомету уопште. Добијање оваквог резултата је разумљиво када се узме у обзир да је за рукомет карактеристична разноликост и мноштво техничких елемената, покрета целог тела и екстремитета у различитим правцима са променљивим темпом. У току утакмице непрестално се мењају динамичке ситуације у зависности од кретања играча са различитим техникама. На основу изложеног могло би се закључити да се основни когнитивни процеси могу свести на функције перцептивног, паралелног и серијалног процесора, који су, вероватно, под контролом неког централног процесора задуженог за координацију свих когнитивних функција.

Структура конативних карактеристика рукометаша

Први облимин фактор највеће паралелне и ортогоналне пројекције има са тест векторима чији су интенционални предмет мерења били, дуал фактор регулатор органских функција ХИ и регулација реакција одбране АЛФА. Други облимин фактор представља регулатор активитета ЕПСИЛОН и фактор регулација реакције напада СИГМА. Трећи облимин фактор представља фактор координација регулативних функција ДЕЛТА и систем за интеграцију регулаторних функција ЕТА. Кибернетички модел конативних регулатора који се у ствари интегрише у модел когнитивног функција, функционише путем биолошко и социјално најважнијег и најкомпликованијег система за регулацију и контролу регулативних функција који је у вези са свим осталим системима. Ефикасност конативних

регулационих механизма зависи делом од физиолошких чинилаца који одређују обим и стабилност регулације, а делом од програма формираних под утицајем егзогених чинилаца, као и од интеракције социјалних чинилаца и физиолошке основе регулационих механизма. Из тог разлога ову патолошку црту личности треба посебно испитати свим расположивим мерним инструментима и у будућим истраживањима.

Структура социјалног статуса рукометаша

На први облимин фактор највеће пројекције имају групе варијабли којима је процењиван образовање оца и мајке, познавање страних језика, успех у току школовања, књиге које читају родитељи, стручна квалификација, да ли се баве спортом и која им је функција на послу којим се баве односно овим је процењен институционализацијски субсистем и то професионални статус којима је одређен степен експертске моћи појединца у радној организацији. Обележје овог фактора су варијабле којима је процењиван едукативни статус који је подређен социјализацијском субсистему. Прихватајући реалну чињеницу да кошаркаши као ентитети реализују у току свог живота разне улоге у разним групама постаје јасно да први облимин фактор представља доминантно обележје младих рукометаша те се може номинovati фактор социјалног статуса. Други облимин фактор дефинисан је варијаблама едукативног статуса са негативним предзнаком које припадају социјализацијском субсистему као и политичка оријентација оца и мајке која припада институционалном субсистему. Ова латентна диманзија је биполарна код које је доминантно обележје низак животни стил, ниско образовање оца и мајке који су понављали у току школовања, непознавање језика али и слабо укључивање у спортске организације. Трећи облимин фактор је објашњен варијаблама каква је политичка оријентација оца и мајке пре свега мисли се на леву оријентацију. Доминантно обележје младих рукометаша је низак степен образовања појединца, ниским просечним животним статусом и низак професионални положај оца и мајке. Четврти облимин фактор највећу повезаност има са варијаблама којима је процењивано да ли су отац и мајка укључени у спорт и да ли се баве спортом у било ком смислу.

Структура моторичких способности одбојкаша

На темељу структуралне анализе одбојкашке игре логично је да се моторичке способности, брзина и експлозивна снага сматрају најнеопходнијим за успех у одбојци као и за извођење великог броја техничких елемената. Без ових, и то изразито наглашених моторичких способности немогуће је постићи чак ни осредње резултате у одбојци. Различити видови брзине (брзина реакције, брзина покрета и брзина кретања) омогућују играчу складно и континуирано кретање односно извођење одрешених елемената. Висок ниво експлозивне снаге, посебно ногу и једнако као и висок ниво брзине, основна је карактеристика квалитетних одбојкаша. Експлозивна снага ногу је важна за играче одбојке и поред тога, јер омогућује брже кретање при извођењу веома сложених елемената у току такмичења на терену. У току играња одбојкашке утакмице одбојкаши морају синхронизовати рад ногу (кретање) са координацијом руку, брзо мењати правац кретања, брзо реализовати затворене моторичке структуре, те реализовати комплексне моторичке структуре премештањем целог тела у простору за што му је потребан и висок степен координације. Једна од карактеристика квалитетних одбојкаша је способност брзе промене правца кретања и способност брзог комбиновања различитих начина моторичких структура, што говори да и агилност у значајној мери утиче на успех у игри. Координација ногу је способност која омогућује одбојкашима успостављање

равнотежног положаја и његовог одржавања у условима извођења игре, као и комбинирање различитих начина кретања. Неопходност брзог извођења свих базичних структура кретања у одбојци која су уз то и полиструктурална захтева од играча значајан ниво координације која је дефинисана као "брзина извођења комплексних моторичких задатака". Како одбојкаше карактерише непрекидно кретање и извођење веома сложених моторичких структура, може се констатовати да одређени утицај на успех у одбојци има и координација тела.

Структура когнитивних способности одбојкаша

Највећу повезаност са изолованом когнитивном димензијом има варијабла за процену перцептивних способности ИТ1. Изолована когнитивна димензија је јасно дефинисана и тестом АЛ4 са релативно високом пројекцијом за процену ефикасности серијалног процесора који одговара Цаттелловом фактору кристализоване интелигенције. Повезаност когнитивних способности и успеха у одбојци доказана је у бројним истраживањима. Предпоставља се да је за везу когнитивних способности и успеха у одбојци одговорна и боља адаптација когнитивних способности на специфичне услове живота којима су изложени играчи свих нивоа а посебно врхунског нивоа. Из тог разлога познавање когнитивне структуре одбојкаша од посебне је важности за планирање и реорганизацију рада и прогнозу успеха у игри па тако и у одбојци уопште. Добијање оваквог резултата је разумљиво када се узме у обзир да је за одбојку карактеристична разноликост и мноштво техничких елемената, покрета целог тела и екстремитета у различитим правцима са променљивим темпом. У току утакмице непрестално се мењају динамичке ситуације у зависности од кретања играча са различитим техникама. На основу изложеног могло би се закључити да се основни когнитивни процеси могу свести на функције перцептивног, паралелног и серијалног процесора, који су, вероватно, под контролом неког централног процесора задуженог за координирање свих когнитивних функција

Структура конативних карактеристика одбојкаша

Први облимин фактор највеће паралелне и ортогоналне пројекције има са тест векторима чији су интенционални предмет мерења били, дуал фактор регулатор органских функција ХИ и регулација реакција одбране АЛФА. Други облимин фактор представља регулатор активитета ЕПСИЛОН и фактор регулација реакције напада СИГМА. Трећи облимин фактор представља фактор координација регулативних функција ДЕЛТА и систем за интеграцију регулаторних функција ЕТА. Кибернетички модел конативних регулатора који се у ствари интегрише у модел когнитивних функција, функционише путем биолошко и социјално најважнијег и најкомпликованијег система за регулацију и контролу регулативних функција који је у вези са свим осталим системима. Ефикасност конативних регулационих механизма зависи делом од физиолошких чинилаца који одређују обим и стабилност регулације, а делом од програма формираних под утицајем егзогених чинилаца, као и од интеракције социјалних чинилаца и физиолошке основе регулационих механизма. Обзиром на то да играч, нема изразито наглашене жеље за извођење агресивних покрета у одбојкашкој игри у изузетним ситуацијама када попусти концентрација и контрола због велике одговорности уводећи играча у стресну ситуацију. Из тог разлога ову патолошку црту личности треба посебно испитати свим расположивим мерним инструментима и у будућим истраживањима.

Структура социјалног статуса одбојкаша

На први облимин фактор највеће пројекције имају групе варијабли којима је процењивано образовање оца и мајке, познавање страних језика, успех у току школовања, књиге које читају родитељи, стручна квалификација, дали се баве

спортом и која им је функција на послу којим се баве односно овим је процењен институционализацијски субсистем и то професионални статус којима је одређен степен експертске моћи појединца у радној организацији. Обележје овог облимин фактора су варијабле којима је процењиван едукативни статус који је подређен социјализацијском субсистему. Прихватајући реалну чињеницу да одбојкаши као ентитети реализују у току свог живота разне улоге у разним групама постаје јасно да први облимин фактор којем се даје најважнији кинезиолошки реалитет представља доминантно обележје младих одбојкаша те се може номиновати фактор социјалног статуса. Други облимин фактор дефинисан је варијаблама едукативног статуса са негативним предзнаком које припадају социјализацијском субсистему као и политичка оријентација оца и мајке која припада институционалном субсистему. Ова латентна диманзија је биполарна код које је доминантно обележје низак животни стил, ниско образовање оца и мајке који су понављали у току школовања, непознавање језика али и слабо укључивање у спортске организације. Трећи облимин фактор је објашњен варијаблама каква је политичка оријентација оца и мајке пре свега мисли се на леву оријентацију. Доминантно обележје младих одбојкаша је низак степен образовања појединца, ниским просечним животним статусом и низак професионални положај оца и мајке. Четврти облимин фактор највећу повезаност има са варијаблама којима је процењивано да ли су отац и мајка укључени у спорт и да ли се баве спортом у било ком смислу. И овај простор одбојкаша потребно је и даље истраживати новим методама и новим инструментима за његову процену како би се ушло у садржајнију анализу социјалног статуса играча.

Дискриминативна анализа моторичких варијабли

Кандидат констатује да се тестирани спортисти у односу на преферирану спортску грану статистички значајно разликују. Фудбалери у односу на друге испитанике имају боље изражену равнотежу. Одбојкаши имају боље развијене факторе брзине, скочности, сегментарне брзине руку, координације, прецизности, гпкости и репетитивне снаге. На основу коефицијената треће дискриминативне функције закључује се да рукометаша имају пре свега бољу силу. Спортисти који припадају одбојци и рукомету су далеко свестранији у моторичким способностима у односу на кошаркаше и фудбалере.

Дискриминативна анализа когнитивних варијабли

Изолована је само једна дискриминативна димензија која указује на значајност дискриминативне функције и главни је показатељ квалитативне и квантитативне структуре. Она сепарише спортисте на основу теста ИТ-1 који је у основном предмету мерења намењен процени перцептивне идентификације.

Дискриминативна анализа конативних варијабли

На основу величина и предзнака центроида на прву дискриминативну функцију може се закључити да одбојкаши имају способност да адекватно моделирају тоничко узбуђење на основу програма пренетих генетским кодом или формираним под дејством учења. Они су способни да координирају функционално и хијерархијски различите субсистеме, и то како когнитивне тако и конативне. На основу величина и предзнака центроида на другу дискриминативну функцију може се закључити да фудбалери адекватно моделују ексцитаторно-инхибиторне процесе што доприноси да постижу боље резултате од спортиста који преферирају остале спортске игре.

Дискриминативна анализа социјалног статуса

На основу величина и предзнака коефицијената на прву дискриминативну функцију види се да њу дефинишу варијабле које дефинишу функцију мајке у другим друштвеним или стручним организацијама, као и какав је комфор стана и

број деце, образованост сексуалног партнера, ангажованост мајке у спортским организацијама и понављање разреда. На другу дискриминативну функцију највеће пројекције имају варијабле којима је процењиван социјализацијски субсистем са варијаблама које су ближе одређивале едукативни статус и степен образовања појединаца тако и образовања родитеља.

8. **ЗАКЉУЧАК**, у коме кандидат даје резиме рада.

9. **ЗНАЧАЈ ИСТРАЖИВАЊА И МОГУЋНОСТ ГЕНЕРАЛИЗАЦИЈЕ**, коју кандидат усмерава на решавање теоријских проблема који се ослањају на потребу праксе у дефинисању одговарајућих типова са специфичним моторичким и когнитивним способностима као и конативним и социолошким карактеристикама младих спортиста који преферирају спортске игре.

10. **ЛИТЕРАТУРА**, где је дат преглед релевантне литературе домаћих и страних аутора са списком од 107 литерарних јединица.

ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ

Увидом у поднету докторску дисертацију и приложену документацију, Комисија констатује да је докторска дисертација под називом **"СПЕЦИФИЧНОСТИ АНТРОПОЛОШКИХ ДИМЕНЗИЈА МЛАДИХ ТАКМИЧАРА КОЈИ ПРЕФЕРИРАЈУ СПОРТСКЕ ИГРЕ"** мр Фахрудина Маврића са успехом урађена и предлаже Наставно-научном Већу Факултета да закаже њену јавну одбрану.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

1. ван. проф. др Верољуб Станковић, председник
2. ред. проф. др Драган Поповић, ментор
3. ван. проф. др Евагелија Поповић, члан
4. ред. проф. др Милadin Петковић, члан
5. доц. др Хаџи Милош Видаковић, члан